

УДК 658.586

DOI: <https://doi.org/10.32847/business-navigator.63-19>

Хаврова К.С.

доктор економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та бізнесу
*Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського*

Плужнікова Л.М.

асистент кафедри економіки та бізнесу
*Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського*

Khavrova Kateryna

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Economics and Business
*Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky*

Pluzhnikova Lyudmila

Assistant Lecturer at Department of Economics and Business
*Donetsk National University of Economics and Trade
named after Mykhailo Tugan-Baranovsky*

ЗНАЧЕННЯ СТАРТАПІВ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Хаврова К.С., Плужнікова Л.М. Значення стартапів у підприємницькій діяльності. У статті проведено контент-аналіз теоретико-сміслових конструкцій у визначеннях терміна «стартап». Надано авторське бачення терміна «стартап», під яким пропонується розуміти нову перспективну форму ведення бізнесу, що пропонує інноваційний продукт або послугу, мета якого – швидке зростання і масштабування. Розглянуто відмітні риси стартапів, до яких віднесено короткий операційний життєвий цикл, унікальну ідею, розроблення високотехнологічного продукту та інноваційної технології, масштабування та високі ризики інвестування. Розкрито основні стадії розвитку стартапів, а саме: посівна стадія, запуск, раннє зростання, розширення, вихід. Визначено окремі проблеми у розвитку стартапів. Окремо досліджено види й особливості стартапів інформаційних технологій: стартапи фінансових технологій; стартапи медичних технологій; стартапи юридичних технологій; стартапи освітніх технологій.

Ключові слова: стартап, підприємницька діяльність, краудфандінг, бізнес-акселератори, інвестування.

Хаврова К.С., Плужникова Л.М. Значение стартапов в предпринимательской деятельности. В статье проведен контент-анализ теоретико-смысловых конструкций в определении термина «стартап». Представлено авторское видение термина «стартап», под которым предлагается понимать новую перспективную форму ведения бизнеса, предлагающего инновационный продукт или услугу, целью которого является быстрый рост и масштабирование. Рассмотрены отличительные черты стартапов, к которым относятся короткий операционный жизненный цикл, уникальная идея, разработка высокотехнологичного продукта и инновационной технологии, масштабирование и высокие риски инвестирования. Раскрыты основные стадии развития стартапов, а именно: посевная стадия, запуск, ранний рост, расширение, выход. Определены отдельные проблемы в развитии стартапов. Отдельно исследуются виды и особенности стартапов информационных технологий; стартапы финансовых технологий; стартапы медицинских технологий; стартапы юридических технологий; стартапы образовательных технологий.

Ключевые слова: стартап, предпринимательская деятельность, краудфандинг, бизнес-акселераторы, инвестирование.

Khavrova Kateryna, Pluzhnikova Lyudmila. The importance of startups in entrepreneurship. With the existing complexity and variability of the modern market, the question of the expediency of further development and support of entrepreneurial activity remains relevant. In a reality where large funds are earned from the sale of information, communication, gadgets and computer entertainment, for a successful and rapidly growing business, you need to create your own startup. The main purpose of this work is to study the content analysis of the term "start-up", the specifics of the development of start-ups in entrepreneurial activity and the development of proposals for their activation. The article contains a content analysis of theoretical and semantic constructions in the definition of the term "startup". The author's vision of the term "startup" is provided, by which it is proposed to understand a new promising form of doing business, offering an innovative product or service, the purpose of which is rapid growth and scaling. The distinctive features of startups are considered, which include: short operational life cycle; unique idea; development of a high-tech product and innovative technology; scaling and high investment risks. The main stages of start-up development are revealed, namely: the seed stage; launch; early growth; extensions; exit. Certain problems in the development of startups have been identified. The types and characteristics of information technology startups are investigated separately: financial technology startups; medical technology startups; legal technology startups; educational technology startups. Complex process of development of startups in business should be: increased investment in intellectual potential; state support of domestic technological startups; information support for startups. Within the framework of the study, startups are recognized as key players in the venture capital market and are the main driver of innovative development of entrepreneurial activity, which increases interest in its unambiguous definition and research. It is the development of start-ups that contributes to the development of entrepreneurial activity, since with the emergence of an opportunity to embody ideas, innovations are introduced into business, science and other spheres of life.

Key words: start-up, entrepreneurial activity, crowdfunding, business accelerators, investment

Постановка проблеми. За існуючої складності та мінливості сучасного ринку актуальним залишається питання доцільності подальшого розвитку та підтримки підприємницької діяльності. У реаліях сьогодення, де великі кошти заробляють на продаж інформації, комунікації, гаджетів та комп'ютерних розваг, для успішного та швидко зростаючого бізнесу необхідно створювати свій стартап.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням ролі стартапів у підприємницькій діяльності присвячено праці таких зарубіжних фахівців, як: С. Бланк, Б. Дорф [1], М. Бабич [7], Д. Збанацький [9], О. Мрихіна [4], Ю. Робул [8] та ін. Сьогодні тему стартапів досліджують не лише вчені, а й інвестори та безпосередньо стартапери, які можуть поділитися своїм успіхом та досвідом. Поряд із тим значення їхньої підприємницької діяльності висвітлено недостатньо.

Формулювання завдання дослідження. Головною метою цієї роботи є дослідження контент-аналізу терміна «стартап», специфіки розвитку стартапів у підприємницькій діяльності та розробленні пропозицій щодо їх активізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Підприємництво є складним явищем, до якого можливо

віднести особистість підприємця, підприємницьке середовище і підприємницьку діяльність. Безпосередній розвиток ринкового господарства є основою для змін у підприємстві, його організаційних формах і функціях, масштабах і сферах застосування.

У сучасному підприємстві ключового значення набула здатність перетворювати умови діяльності відповідно до тенденцій розвитку потреб споживачів і виробництва, що потребує представників бізнесу розробляти нові підходи та стратегії організації підприємницької діяльності, засновані на інноваціях. У зв'язку із цим значного поширення та значення в підприємницькій діяльності набуває поняття «стартап».

Слово «стартап» походить від англійського поняття start-up – «стартувати, запускати» і означає, на думку Стівена Бланка та Боба Дорфа, «тимчасову структуру, спрямовану на пошук і реалізацію масштабованої бізнес-ідеї» [1].

Оксфордський словник дає визначення стартапу як «початку ризикованого підприємства або угоди, яке найчастіше носить комерційний характер» [2].

Інші вчені [3] під стартапом розуміють «нову компанію в початковий період свого розвитку, яка створює

ється для реалізації перспективної ідеї з метою отримання високого прибутку».

Стартапи, як зазначається в роботі [4], – це «процес виходу на ринок новоствореного підприємства з інноваційним проектом, зазвичай у короткостроковий термін і з мінімальними капіталовкладеннями».

Слід погодитися з думкою вчених [5], які вважають, що стартапи слід досліджувати в рамках розвитку підприємництва. Але існує низка виняткових особливостей стартапів, що відрізняють його від інших типів бізнесу.

Розглянемо відмітні риси стартапів:

- стартап має короткий операційний життєвий цикл;
- в основі стартапу лежить унікальна ідея, яка ефективно вирішує проблему споживачів;
- у рамках стартапу розробляється високотехнологічний продукт, розробляються інноваційні технології;
- обов'язкова умова розвитку стартапу – масштабування;
- високі ризики інвестування у стартап [6].

Ураховуючи вищенаведене, автори пропонують розуміти під стартапом нову перспективну форму ведення бізнесу, що пропонує інноваційний продукт або послугу, мета якого – швидке зростання і масштабування.

Як уже згадувалося раніше, стартап передусім орієнтується на знаходження інноваційного рішення в різних сферах, основним орієнтиром стартапу є прагнення до створення унікальної пропозиції, що не має аналогів. Засновники стартапу прагнуть брати курс на створення нового продукту, унікальної пропозиції.

Щодо фінансування, то важливо підкреслити, що для малого бізнесу стартовим капіталом можуть бути власні фінансові вкладення, матеріальні засоби друзів, сім'ї, а також банківські кредити.

Усебілш популярним стає краудфандінг – колективне співробітництво людей, що добровільно об'єднують свої кошти, щоб підтримати діяльність стартапів. Однак найбільш поширеним варіантом фінансування залишається залучення коштів від приватних інвесторів, венчурних фондів і венчурних інвесторів [8].

Розвиток стартапу прийнято ділити на декілька основних стадій (рис. 1). Прийнято вважати, що поки стартап знаходиться на перших двох стадіях розвитку, то він знаходиться в «Долині смерті», або у збитку, тому має великі ризики, непідтверджений продажами ефект і мало інвесторів.

Найчастіше, говорячи про вітчизняні стартапи, маються на увазі стартапи зі сфери інформаційних технологій. Частка IT-стартапів на ринку досягає 90%. Це найбільш поширений вид стартапів через постійне зростання Інтернет-аудиторії і збільшення її купівельної спроможності. У початківців стартапів є всі шанси сформувати велику аудиторію і згодом монетизувати її, окупивши інвестиційні витрати.

IT-ринок знаходиться у стані постійної зміни. Ідеї сервісів, продуктів і послуг застарівають дуже швидко. Це диктує гравцям ринку необхідність постійно адаптуватися до нововведень і передбачати напрями розвитку ситуації на ринку, які будуть актуальні в найближчому майбутньому.

Сьогодні склалася парадоксальна ситуація. На ринку з'явилися інвестори, бізнес-ангели й інкубатори, готові вкладати кошти в серйозні та оригінальні проекти, але самих проектів, які були б гідні цього, недостатньо.

Замість того щоб стартапери стояли в черзі до інвесторів, фахівці фіксують конкуренцію самих інвесторів за цікаві проекти.

Успішним прикладом IT-стартапів у вітчизняній практиці є Центр розвитку стартапів на Сході України (м. Маріуполь) – 1991 Open Data Incubator, який слугує навчальним та розвивальним простором для IT-ініціатив. Передбачається, що основними напрямками роботи центру є акселеративні та освітні програми для молоді, підприємців та IT-фахівців, проведення стажувань для студентів, а також коворкінг із доступом до спеціальних технічних умов.

До основних проблем розвитку IT-стартапів в Україні можна віднести:

1) державну підтримку. Незважаючи на створення бізнес-акселераторів, фондів і венчурних компаній, в Україні погано розвинена державна підтримка з видачі інвестицій на розвиток стартапів;

2) фінансування. Слабка розвиненість краудфандінгових майданчиків, високі ставки за споживчими кредитами, недолік або зовсім відсутність інвестицій з боку інвесторів сильно підривають розвиток IT-стартапів. Найуспішніші стартапи починаються із задумок, які можуть здаватися невдалими. Однак згодом багато з них виростають у величезні компанії, що полегшують життя і змінюють мислення людей по всьому світу;

3) бізнес-акселераторів. На вітчизняному ринку функціонує безліч бізнес-акселераторів, що надають інвестування, менторів та необхідні знання творцям стартапів в обмін на певний відсоток у компанії. Найбільше таких проектів у 2020 р. було у США – 45 004 стартапи. В Україні їх набагато менше – лише 236. Говорячи про бізнес-акселераторів і державну підтримку в США, варто відзначити, що один з акселераторів із державною підтримкою надає інвестування стартапам і зовсім на безоплатній основі;

4) якість освіти. Якість освіти в університетах, безумовно, варто суттєво покращувати. Окрім технічного боку знань, треба вчити студентів не боятися ризикувати, розвивати в них креативність і шукати нові шляхи розвитку. Окрім того, вишам варто переорієнтуватися з теорії на практику і зробити це співвідношення оптимальним;

5) стереотипи. Стереотипи офісної кар'єри, боязнь ризиків і неодмінне бажання впевненості у завтрашньому дні – усім цим рясніє пострадянський простір;

6) брак професіоналів. Брак людей, які допомагали б команді грамотно вивести проект на ринок за прийнятними цінами. Учасники стартапів знають, як розробити продукт, але не знають, як організувати бізнес, як управляти підприємством та як продавати цей продукт.

До основних видів IT-стартапів можна віднести:

1. Стартапи фінансових технологій – FinTech (від англійського Financial technology) – галузь, що складається з компаній, що використовують технології та інновації, щоб конкурувати з традиційними фінансовими організаціями в особі банків і посередників на ринку фінансових послуг.

2. Стартапи медичних технологій – Medtech (від англійського Medical Technology). Medtech – це медичні технології, які використовуються для порятунку життя або поліпшення її якості. Сучасні медичні технології дають змогу діагностувати, контролювати і лікувати хвороби.

Рис. 1. Стадії розвитку стартапу

Джерело: складено авторами за [6–8]

3. Стартапи юридичних технологій – Legaltech (від англійського Legal technology). Щорічно кількість Legaltech-стартапів у світі зростає, й інновації починають займати значну частину ринку. Окрім створення продуктів, які вирішують проблеми, що турбують людей щодня, зростає і сама кількість фахівців, що працюють на стику технологій і права.

4. Стартапи освітніх технологій – EdTech (від англійського Educational technology). Онлайн-навчання і нові технології в освіті.

Таким чином, комплексним процесом розвитку стартапів у підприємницькій діяльності повинно стати:

- підвищене інвестування в інтелектуальний потенціал;
- державна підтримка вітчизняних технологічних стартапів;
- інформаційне забезпечення стартапів.

Висновки. У рамках проведеного дослідження стартапи визнано ключовими гравцями венчурного ринку і головним двигуном інноваційного розвитку

підприємницької діяльності, що підвищує інтерес до його однозначного визначення і дослідження. У сучасній науковій практиці немає чіткого визначення поняття «стартап», воно визначається залежно від того, як автор ідентифікує даний термін. Під поняттям «стартап» автори розуміють нову перспективну форму

ведення бізнесу, що пропонує інноваційний продукт або послугу, мета якого – швидке зростання і масштабування. Саме розвиток стартапів сприяє розвитку підприємницької діяльності, тому що поява можливості втілювати ідеї дає змогу впроваджувати інновації в бізнес, науку та інші сфери життя.

Список використаних джерел:

1. Бланк С., Дорф Б. Стартап. Настольная книга основателя. Москва : Альпина Паблишер, 2013. 616 с.
2. Офіційний сайт Оксфордського словника англійської мови. URL: <https://en.oxforddictionaries.com> (дата звернення: 20.02.2021).
3. Каширин А.И., Семенов А.С. В поисках бизнес-ангела. Москва : Вершина, 2008. 384 с.
4. Мрихіна О.Б., Стояновський А.Р., Міркунова Т.І. Перспективи стартап-компаній у контексті конкурентоспроможного розвитку українського ринку високих технологій. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 9(171). С. 215–225.
5. Salalzadeh A., Kesim H. Startup Companies: Life Cycle and Challenges. *The 4th International Conference on Employment, Education and Entrepreneurship (EEE), At Belgrade, Serbia*. 2015. URL: https://www.researchgate.net/publication/280007861_Startup_Companies_-_Life_Cycle_and_Challenges (дата звернення: 20.02.2021).
6. Стадії розвитку інноваційної. *УК «Альянс. Венчурний бізнес»* : вебсайт. URL: <http://venture-biz.ru/stadii-razvitiya> (дата звернення: 23.02.2021).
7. Робул Ю. Управління стартапами. URL: <https://imbacademy.com.ua> (дата звернення: 20.02.2021).
8. Бабич М. Стартапы: Жизненный цикл. Записки предпринимателя. *Стартаны* : вебсайт. URL: <http://blog.babich.me/2016/03/startup-zhiznennyj-tsikl.html> (дата звернення: 23.02.2021).
9. Збанацкий Д. Стартапы: Юридические и практические аспекты. Ознакомительная часть. *Независимый Аудитор*. 2013. № 5(16). С. 109–111.
10. Касич А.О., Джюра А.М. Стартапы як форма підприємницької діяльності: поняття, значення, зарубіжний досвід. *Економічна наука*. URL: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/13339/1/6.pdf> (дата звернення: 23.02.2021).

References:

1. Blank S., Dorf B. (2013) *Startup. Nastolnaya kniga osnovatelya* [Startup. Founder's Handbook]. Moscow: Alpina Publisher. (in Russian)
2. Ofitsynyy sayt Oksfordskoho slovnyka anghliyskoyi movy [Official site of the Oxford English Dictionary]. Available at: <https://en.oxforddictionaries.com> (accessed 20 February 2021).
3. Kashirin A.I., Semenov A.S. (2003) *V poiskakh biznes-angela* [In search of a business angel]. Moscow: Verzhina. (in Russian)
4. Mrykhina O.B., Stoyanovsky A.R., Mirkunova T.I. (2015) Perspektivy startup-kompaniy u konteksti konkurentospro-mozhnogo rozvytku ukraiynskoho rynku vysokikh tekhnolohiy [Prospects of startup companies in the context of competitive development of the Ukrainian high-tech market]. *Aktualni problemy ekonomiky* [Current economic problems], pp. 215–225.
5. Salalzadeh A., Kesim H. (2015) Startup Companies: Life Cycle and Challenges. *The 4th International Conference on Employment, Education and Entrepreneurship (EEE), At Belgrade, Serbia*. Available at: https://www.researchgate.net/publication/280007861_Startup_Companies_-_Life_Cycle_and_Challenges.
6. Stadii razvitiya innovatsionnoy [Stages of innovative development]. *UK «ALYANS. VENCHURNIY BIZNES [UK "ALLI-ANCE. VENTURNY BIZNES: website]*. Available at: <http://venture-biz.ru/stadii-razvitiya> (accessed 23 February 2021).
7. Robul YU. Upravlinnya startapamy [Management of startups]. Available at: <https://imbacademy.com.ua> (accessed 20 February 2021).
8. Babich M. Startapy: Zhiznenny tsikl. Zapiski Predprinimatel'ya. *Startapy: veb-sayt*. [Startups: Life Cycle. Entrepreneur Notes, Startups: website.] Available at: <http://blog.babich.me/2016/03/startup-zhiznennyj-tsikl.html> (accessed 23 February 2021).
9. Zbanatsky D. (2013) Startapy: Yuridicheskiye i prakticheskiye aspekty. Oznakomitelnaya chast. [Start-ups: Legal and practical aspects. Introductory part]. *Independent Auditor*; no. 5 (16), pp. 109–111.
10. Kasych A.O., Dzhura A.M. Startapy yak forma pidpryyemnytskoyi diyalnosti: ponyattya, znachennya, zarubizhnyy dosvid [Startups as a form of entrepreneurial activity: concept, meaning, foreign experience]. *Ekonomichna nauka* [Economics]. Available at: <https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/13339/1/6.pdf> (accessed 23 February 2021).